

Bluswater is ook drinkwater

FRANS ENS, NV PWN WATERLEIDINGBEDRIJF NOORD-HOLLAND

DICK WARDENIER, NV PWN WATERLEIDINGBEDRIJF NOORD-HOLLAND

De titel geeft aan dat we kostbaar, kwalitatief uitstekend drinkwater gebruiken voor blusdoel-einden. Een vanzelfsprekend iets. Er zijn echter grote gevaren verbonden aan het door middel van een opzetstuk onttrekken van drinkwater aan het leidingnet.

Het beleid bij de NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland was, dat, weliswaar onder bepaalde voorwaarden, iedereen een opzetstuk kon huren. Door onjuist gebruik ervan kwamen er regelmatig klachten bij het PWN binnen, zoals klachten over troebel en smerig water, verkleurd wasgoed, geen druk (vuil voor de meter), enz.

Dit resulteerde in een tweetal acties. De eerste actie, met ingang van 1 januari 1995, was het verbieden van het gebruik door derden van opzetstukken, en het zeer sterk beperken van de verhuur ervan.

Verhuur vindt alleen nog maar plaats met inbegrip van een PWN-medewerker. Deze plaatst het opzetstuk, houdt continu toezicht en neemt na beëindiging van de werkzaamheden het opzetstuk weer weg.

De tweede actie, ook in 1995, was het geven van voorlichting aan alle brandweerkorpsen binnen het leveringsgebied van de PWN over het juiste gebruik van brandkranen in relatie tot het insluiseffect. Daarover gaat dit artikel.

Plan van aanpak

Allereerst is er een plan van aanpak opgesteld. Daarin stonden de volgende aandachtspunten:

- het doel van de voorlichting en, voor de directie, het daarbij behorende kostenplaatje;
- het opstellen van een programma;
- een planning van plaats en tijdstip van de voorlichtingsbijeenkomsten.

Het doel van de voorlichting was te bewerkstelligen dat alle brandweerkorpsen het belang inzien van het veilig gebruiken van brandkranen (dus het voorkomen van het insluiseffect door de brandkraan op de juiste manier te beproeven en bij brand te gebruiken).

In totaal zijn er 38 voorlichtingsavonden gehouden. Daarbij waren per avond drie medewerkers ca. 3 à 4 uren betrokken (inclusief de reistijden), nl. een van de auteurs van dit artikel, een technisch medewerker uit het district waar het brandweerkorps zijn domici-

lie heeft en een medewerker van de distributiewerkplaats, die de demonstratie verzorgde.

De voorlichting werd gegeven op de oefenavonden van de brandweerkorpsen, in hun eigen instructielokalen. Het tijdstip werd in onderling overleg bepaald, waardoor het mogelijk was in een groot aantal gevallen twee korpsen op één avond te bezoeken, wat veel tijd en kosten bespaarde. Van de 60 aangeschreven korpsen zijn er 53 ingegaan op de mogelijkheid tot het verkrijgen van voorlichting over het gebruik van brandkranen. Een zeer goed resultaat.

In een tijdsbestek van vier maanden zijn de korpsen die zich hadden aangemeld bezocht.

Het doel ervan is al gememoreerd en was tweeledig: enerzijds het aangeven welke risico's en gevaren het gebruik van bluswateraansluitingen voor het drinkwater kunnen opleveren, en anderzijds het laten zien welke technische beveiligingen en organisatorische maatregelen mogelijk zijn om die gevaren en risico's tot een minimum te beperken.

De voorlichting bestond uit de volgende drie onderdelen.

Theoretisch deel

Aan de orde kwam welke instantie er volgens de huidige regelgeving verantwoordelijk is voor bluswateraansluitingen en hoe dat in de toekomst geregeld gaat worden. Sinds 1995 zijn dat de gemeenten. Zij hebben een spilfunctie in de contacten met brandweer en PWN.

Het leidingnet zal niet meer als enige bron van bluswater fungeren. Er zullen alternatieven gezocht moeten worden, zoals bijvoorbeeld open water of brandputten.

Ook werd uitgelegd waarom een verbod is opgelegd aan derden (bijvoorbeeld riool- en geveelreinigingsbedrijven of medewerkers van een gemeentelijke reinigings- en plantsoendienst) om van de bluswateraansluitingen gebruik te maken.

Het gebruik van deze aansluitingen moet zoveel mogelijk worden beperkt omdat er, zoals genoemd, gevaren en risico's aan verbonden zijn. Bij verkeerd gebruik kan het insluiseffect optreden waardoor het drinkwater kan worden besmet. Ook is het zeer belangrijk dat bluswateraansluitingen uitsluitend bediend worden door goed opgeleide mensen, die regelmatig worden bijgeschoold.

Het insluiseffect ontstaat wanneer een

brandkraan met opzetstuk op onjuiste wijze wordt bediend: men draait dan namelijk de brandkraan open terwijl de afsluiters op het opzetstuk nog dicht staan. Hierdoor kan vuil, dat altijd in de brandkraan aanwezig is, in de hoofdleiding terecht komen. Andere gevaren en risico's voor de drinkwaterkwaliteit die door het gebruik van bluswateraansluitingen kunnen ontstaan, zijn bruin water en terugstroming van vloeistoffen. Mede daarom is de brandweer verplicht om vooraf aan PWN te melden dat zij brandkranen gaat beproeven. Hierbij moet zij de tijdsduur van het beproeven zo kort mogelijk houden. Deze meldingen zijn nodig opdat PWN vragen van consumenten op de juiste wijze kan beantwoorden. Ook kunnen er eventueel maatregelen genomen worden om vervuiling van het net zoveel mogelijk te beperken. Verder is het van groot belang dat de korpsen gebreken aan brandkranen zo spoedig mogelijk aan de PWN doorgeven. Hiervoor heeft PWN een formulier ontworpen: 'Kennissegeving gebrek brandkranen'. Op dit formulier is aangegeven welke instantie verantwoordelijk is voor welke gebreken (gemeente of PWN) en voor het dragen van de eventuele daaraan verbonden kosten.

Stellen van vragen

Op de informatiebijeenkomsten werd na het theoretische deel de mogelijkheid geboden tot het stellen van vragen die betrekking hadden op de gehouden presentatie en op aanvraag onderwerpen.

Aan de hand van de verzamelde vragen is een goed beeld ontstaan van wat er zoal binnen de korpsen 'leeft' en waar zich eventuele knelpunten voordeden.

Demonstratie brandkraanmodel

De afsluiting, ook het 'klapstuk' van de avond, bestond uit een demonstratie van het insluiseffect door middel van een doorzichtig brandkraanmodel. Er werd gedemonstreerd wat er gebeurt als de afsluiters op het opzetstuk niet openstaan wanneer de brandkraan wordt geopend. De algemene reactie was er een van verbazing en ontzetting, omdat de meeste aanwezigen hier nog nooit bij hadden stilgestaan. Aansluitend is uiteraard ook gedemonstreerd wat de juiste handelwijze is. PWN kan zeker terug kijken op zeer geslaagde avonden, die volledig aan het doel hebben beantwoord. Er heeft uitgebreide verslaglegging plaatsgevonden, in het bijzonder naar aanleiding van de diverse vragen. ☐

LITERATUUR

'Bluswater: naar een heldere regeling voor levering en gebruik', uitgewerkt in het Kiwa-rapport SWE 95.006 met als opdrachtgever de VEWIN-sectorcommissie Onderzoek Transport en Distributie.